

OHROZENÉ PLEMENO

V nasledujúcej tabuľke je uvedený vývoj počtu čistokrvných bahníc plemena valaška zapísaných v plemennej knihe a počet chovateľov.

	2011	2012	2013	2015	2016
Veľkosť populácie	2640	2372	2518	2391	2437
Čistokrvné bahnice	102	225	314	383	553
Počet chovateľov	7	7	10	12	14

Z dôvodu ohrozenosti tohto plemena Slovenská republika poskytuje chovateľom čistokrvných bahníc podporu v rámci Programu rozvoja vidieka, podopatrenia Chov a udržanie ohrozených druhov zvierat. Táto podpora predstavuje kompenzáciu za chov menej produkčných zvierat a predstavuje 200 EUR / VDJ.

ZACHOVANIE

Činnosť Klubu chovateľov pôvodnej valašky, ktorý funguje pri Zväze chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, bola obnovená v roku 2011. Popri spolupráci chovateľov v rámci krajiny sa rozvíja aj medzinárodná spolupráca s chovateľmi z Českej republiky, Nemecka a Poľska.

Napriek faktu, že valaška patrí podľa početnosti zvierat medzi naše ohrozené plemená, zariadenosť a odhodlanie chovateľov naznačujú, že sa o jej budúcnosť nemusíme báť.

Pre ďalšie informácie o živočíšnych genetických zdrojoch oviec navštívte www.nppc.sk, www.zchok.sk

alebo píšete na: tomka@vuzv.sk, ivan.pavlik@vuzv.sk, margetin@vuzv.sk

Valaška – plemeno, ktoré sme takmer stratili

HISTÓRIA

V štrnástom storočí začali na naše územie po hrebeňoch Karpát prichádzať kočovní pastieri z Valaška (súčasný Rumunsko) – valaská kolonizácia. Títo začali osídľovať podhorské oblasti a efektívne využívať horské holiny a stráne na chov a pasenie oviec, ktoré so sebou priniesli. S rozvojom poznatkov a intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby bol chov pôvodného typu valašiek vytlačený na okraj záujmu a hrozil mu úplný zánik. Na Slovensku sa výraznejšie snahy o záchranu začali prejavovať v 90. rokoch 20. storočia.

CHARAKTERISTIKA

Takmer stratená populácia (8 zvierat pôvodného typu) bola obnovená využitím zvierat z populácie zošľachtenej valašky, ktoré niesli fenotypové znaky pôvodného typu valašky. V populácii rozlišujeme viacero farebných rázov (belica, bakeša, okaľa, lajka, lyska, líška, murga, mucha) a niekoľko typov rohov, resp. tvarov ušnic.

Valaška je hrubovlnové plemeno s trojstrannou úžitkovosťou – produkcia mlieka, mäsa a vlny. Nenáročnosť a prispôsobivosť predurčujú plemeno pre extenzívne systémy chovu. Zvieratá sú malého až stredne veľkého telesného rámca. Hmotnosť dospelých bahníc dosahuje 35 – 40 kg, baranov 45 – 55 kg. Z pohľadu produkcie vlny ide o dvojstrižné plemeno – zvieratá sa strihajú dvakrát do roka. Ročná striž sa pohybuje na úrovni 1,2 – 2,5 kg potnej vlny.

Podľa výsledkov kontroly úžitkovosti (PS SR, š.p.) na úrovni kontrolovaných chovov dosiahli bahnice valašky za posledných päť rokov (2012-2016) priemernú produkciu 101,82 l mlieka za laktáciu pri podiele zložiek 7,32 % (tuk) a 5,85% (bielkoviny).

ČO HOVORIA CHOVATELIA

Prieskum NPPC – VÚŽV Nitra medzi chovateľmi poukázal, že:

- ✓ Hlavnou výhodou plemena je odolnosť = vhodná do tvrdsších podmienok podhorských a horských pasienkov
- ✓ Chovatelia oceňujú ľahkosť pôrodov = bezproblémové bahnenie

- ✓ Chov plemena nie je hlavnou činnosťou, ale skôr hobby = využitie mimoprodukčných vlastností v agroturizme a krajínotevorbě
- ✓ Dôraz sa kladie na exteriér = hlavným kritériom výberu zvierat pre ďalšie šľachtenie je vonkajší vzhľad

- ✓ Mlieko sa realizuje čiastočne = polovica chovateľov ovce dojí, no len niekoľko spracováva mlieko na tradičné produkty
- ✓ Jahňatá sa realizujú v drobnom = väčšina chovateľov využíva mäso na vlastnú spotrebu, alebo predáva v blízkom okolí
- ✓ Vlna a kože majú slabé využitie = len niektorí chovatelia spracovávajú aj tieto produkty
- ✓ Pôsobí patriotizmus = niektorí chovatelia cítia povinnosť uchovať pôvodné plemeno
- ✓ Plemeno má budúcnosť = väčšina chovateľov plánuje počty zvierat udržať, či dokonca zvýšiť

